

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI, ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 5 ft. — kr.
Félévre 2 ft. 50 kr.
Negyedévre 1 ft. 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELENIK

hetenkint egyszer, vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kényes utca, 175. szám. Hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KIADÓHIVATAL:

Szikes Antal könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek, hirdetések és minden a kiadóhivatalt érdeklő közlemények küldendők.

„Nyilvántár”-ban egy sor közlési díja 10 kr.

Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

Egyes szám kapható Szikés Antal könyvkereskedésében.

Árvizünk okai.

— Egy laikus gondolatai az idei nagy árvizek alkalmából. —

Mikor az alföldi ember végig tekint azon a nagy tengeren, mely most a Körös folyó medrét túl öntve a termékeny szántóföldek és a legelők terén hőmpolygati habjait: önkénytelenül felvetődik agyában az a kérdés, hol vette magát ez a tömérdék víz? Hogy lehet az, hogy a szerény kis folyamocska, mely nyaratszaka nem egyszer annyira lepad, hogy legtöbb helyütt minden nehézség nélkül átgázolható, most dunyáni víztömegtől duzzad Emberi emlékezet óta ilyen nagy soha sem volt, a történet sem jegyzi fel, hogy valaha a legmagasabb pontokat is elárasztással ostromolta volna. Arról értesülünk a multból, hogy voltak nagyvizek máskor is, de ilyen még soha.

Nem lesz érdektelen — ha csak futólag is — vizsgálnunk, hogy rendkívüli árvizünknek, mik tulajdonképi okai?

Első ok, mire mindenki első helyen szeret rámutatni, a vízszabályozás. Az elgátolásokkal összeszorították a vizek medrét, elzártak sok természetes elvezető csatornát, melyet a természet bölcs háztartása alkotott, így duzzasztották fel a vizet. Hogy ennek az ár emelkedésében lényeges oka van, azt sem tagadhatja, de magának az árvíz tömegének, nem egyedüli oka. Kell ezenkívül más lényeges okának lenni e szokatlan, rendkívüli tüneménynek.

Mindjárt második helyen rá is mutatnak a második okra, a téli rengeteg nagy havazásra, mely a folyók területén, de különösen bölcsőjében a hegyeken három hónapon át ölnyi magasságokban összegyülemlt s hirtelen vízzé változott. Hogy ez is egy oka; ezt sem tagadhatjuk, de meg kell jegyeznünk, hogy nagy havazások — még az ideinél is nagyobbak — voltak máskor is a nélkül, hogy ilyen nagy

árvizeket okoztak volna. Még ezenkívül is kell más okok után kutatnunk s ilyeneket találunk is.

Nagyon lényeges oka, ezen rendkívüli árvizeknek, a szokatlannal sebes olvadás, mely márczius elején a havat rövid egy hét alatt a majdnem félezer négyszegmértföldnyi területen kötött helyzetéből feloldá s a természet törvényei szerint körútjára bocsátá. Talán fél akkora árvizünk sem lett volna, ha az olvadás egy hétről két-három hétre terjed, mert az a víz megosztva három hét alatt minden nagyobb duzzadás nélkül elfolyhatott volna a Tiszába, mielőtt a felvő vizek annak vízszintjét annyira felemelték, hogy Körösünk vizének befogadására alig lett képes. sőt vizünket visszatolta, ekképen okul lépett közbe szinte nagy árvizünk létesítéséhez.

Mindezen felsorolt okokon kívül van még egynehány ok, miket említetlenül nem hagyhatunk, s ezek a mi Köröseink hegyvidékének tulságos meredeksége, s az alatta elterülő síkságnak rendkívüli magasság-egyenletessége, s ezekhez járul a hegyeken az erdők kíméletlen pusztítása s az alföldön a fejletlen medrek s a tökéletlen hid-szerkezetek.

Azok a hegyek, melyekről a mi Köröseink erednek, szemünk elől a lathatár ködében eltiünnek, de tudnunk kell, hogy hazánk leg hatalmasabb s legmagasabb bérceihez tartoznak. Ott hol a mi nagy utczánk gránitját fejtik. Csucsán emelkedik a hatalmas Vlegyásza a mi Sebes Körösünk forrás vidékével 2000 métert megközelítő magasságban. Szintén ilyen hatalmas emelkedés a Bihar hegye, hol az oláhok ivánepri leányvásárjaikat tartották még pár évtized előtt, s hol a Fekete Körös csermely vizei folytak össze. S a harmadik folyó, a leghosszabb Fehér Körös bölcsője benyulik Erdélybe, Hunyad megyébe, hol a szép kilátásáról híres Gajna imponans alakja emelkedik. A Körösök oly magasan fakadnak, hogy a Vág, Arányos és Sza-

mos forrásait kivéve, Magyar hazánk minden forrásai alacsonyabb helyről veszik eredetüket. Ez a magas eredet okozza, hogy a folyók rendkívül nagy lejtővel bírnak s a hegyekről le rohanó sebességgel zajlanak a hegyek aljába. S ha még minden folyó külön uton sietne a Tisza felé, akkor nem okozna bajt, hanem természeti alkata szerint hegyvidékünknek, mind egy háromszögnyi terület csúcsa felé siet, mind itt Békésmegyében gyülemlik össze. A hegyek rendkívüli meredélyének ellenében a mi alföldünk síkja meg épen ellenkezőleg majdnem minden lejtőt nélkülöző lapály, hol a víznek mértföldnyi hosszúságban alig van egy 20—30 centiméternyi esése.

Vizeink összetorlodásának egyik fő oka ez a természeti viszonyokon alapuló rendkívüli nagy ellentét Nagyban járul a vizek hirtelen lerohanásához az a körülmény, hogy hegyeink közt sem természetes sem mesterséges akadályok nincsenek, melyek a lefolyást mérsékelnék. Az egész területen a hegyek közt nincs egyetlen egy tó, mely a vizet ott felfogná, nincs egyetlen egy zsilip, mely ideig-óráig a folyást mérsékelné s az erdők, melyek természet szerint a folyás mérsékléséhez hozzájárulnak, gonosz gazdalkodás következtében nagy részt kipusztultak. Akadálytalanul ránk zúdul tehát az ár, a maga iszonytató, félelmetes nagyságában.

Mikor pedig alföldünkre ér, itt sem a természet, sem a mesterség nem nyújt a víz elfolyására segédkezet, sőt a mit a természet nyújtott, azt is az emberi kapzsiság elveszi tőle. Köröseink medré egészen fejletlen, kicsi, nagy vizek befogadására képtelen s azon, senki sem segít alapos mederjavítás, mélyítés által, vízmedenczék halászlati czélra nem rendezettek be sehoh, sőt a természetes ilyen vízmedenczék a sárreton elzártak. Tavasszal a jégzajlás idején az is nagy akadály, hogy hidaink járomfákon nyugvó szerkezetük, melyek a jégzajlást aka-

TÁRUBA.

Egy és más a Jászkunságról.*

A Jászkun kerületeknek örökös főbírái és grófjai a mindenkorai nádorispánok, a kiknek — különösen a mult század háborús világában — sürgösebb teendőik is voltak, mint a jászkunok igazgatása és hivatalnokai ellenőrzése, és így a kerületek főbb hivatalnokait, egyedül saját lelkiismeretük tartóztatta a visszaélések elkövetésétől. Ezen módja az ellenőrzésnek sohasem ért sokat és nem csoda, ha ez idő alatt a hivatali visszaélések tulságosan elszaporodtak. A kerületek lakossága ezek nyomása alatt sokat szenvedett és egy külön műkifejezéssel jelölte meg, elnevezvén „kamukéronak.”

„Kamukéro” volt minden cselekedet, mellyel a tisztviselő vagyoni előnyök elérése végett hatalmi körét túllépte. És mert sokan csináltak kamukerót, sokat elért a fátum feyelmi vizsgálat képeben; a büntetés a hivatalból való elmozdítás volt. Az egész különbség a büntetésben az volt, hogy a főbb hivatalnokokat a nádor, az alsóbb rangúakat a kerületi közgyűlés vagy a főkapitány csapta el.

*) E cikk irójának alkalmá volt az országos levéltárban a jászkunok történetére vonatkozó okmányokat tanulmányozhatni, s ezekből a hátrmas kiváltságolt kerületnek mult századbeli belételebe érdekes bepillantást nyerni. Mutatványul közlünk egynehány jelentősebb mozzanatot. Szek.

Első a sorban az időrend szerint is legelső hivatalnok, Podhradszky György adminisztrator, legnagyobb „kamukeroja” az egész Jászkunkerületeknek. Akik ma honti főispánról és hasonló potentátokról oly nagy szörnyűködéssel beszélnek és írnak és emlegetnek szabadságot, pasát, tyrannust, azok olvassák el a Jászkun kerületeknek 1742-ben Podhradszky György viselt dolgairol. A Királynéhez, Mária Teréziához beadott feliratát, a melyben valami 20 lapon keresztül keservesen jajdulnak fel az általuk eme férfitól elszenvedett sérelmek és nyomoruságuk miatt. Nem létezik olyan titulus, a melyen tőlök pénzt ne zsarolt volna, ha ezen pénzeket pontosan be nem szállították a bírák, represszáikkal élt, ha haladékat jöttek bekérni, nyaklevesekkel traktálta őket s a kerületek küldöttségét, mely felsőbb helyt előbb már orvoslást kért, következő megszüllítással tüntette ki:

„Idegen istenekhez folyamodtatok, pocsolóyához nem kuthóhoz jártatok, ebszülöttei, k—a a legyen anyatók!”

Igy bánt el az érdemes férfit a királyné, kedvelt jászaival és kunjaival, legielkcsebb hibeivel, kik a bánási zendülés, azután meg a Peró-féle lázadás leverésénél főgördemeket szereztek. Végre 1743-ban, 10 évi működés után betellett a mérték és Podhradszky elcsapatott.

Podhradszky elmozdítása után 575000 Rhft lefizetése árán a jászkunok régi privilégiumaikba visszahelyeztettek sőt eme privilégiumaik ki is terjesztettek.

Ezen 1745-ben történt nagy megváltási aktusnál, a redemptionnál, főszerepet vitt a férfiak között Horváth András a jászkunok egyik legnagyobb férfia, kerületi kapitány. Ő is kapott nyakába feyelmi vizsgálatot, de csak saját kérelmére. Megható közvetlenséggel és megnyerő létfiassággal panaszoja el „kegyelmes Nádorispán és vicekirály uramnak”, hogy felőle rossz hírek keringenek és hogy őt visszaélések elkövetésével vádolják és rámutatva ezen hírek kútforrására, maga kéri saját költségére a feyelmi vizsgálatot.

Ennek a feyelmi vizsgálatnak mi lón sorsa, azt nem konstatálhattam az iratokból, de valószínű, hogy kedvezően intéztetett el. Horváth Andrást ugyanis még hosszú ideig ott találjuk a jászkerület élén.

E férfit leveleiből mutatványul a következő néhány mondatot közlöm: „A t láttam és megtanultam, hogy az egyenes és jószívü ember lelkét Istenének, vétét és vagyonát urának, királyának, becsületét pedig magának tartja meg; én is, ambar szegény legény vagyok, böcsületemet minden világi javaimnak elejébe tészem...”

Igy írtak a jászkunságban a mult század első felében. Nem is müvelték a magyar nyelvet sehoh annyira, mint éppen itt. Ha talán a kunok letelepítésekor nagyobb eltérés létezett is a kunok és a magyarok nyelve között, ennek a mult században már semmi nyoma. Mindenféle tiszta törzsökös magyarsággal találkoznak a kerületekben, és az általános latinosító áramlatban talán e kerületek az egyedüliek, kik még a

dályoztatják. Tudva van, hogy ez idén is a Kettős-Körös' felduzzadását a dobozi híd mellett a jég összetörődése okozta.

Ime az idei árvíz nagyságának okai, melyek nem egyenként, de összehatva okozták a nagy bajt, mely alföldünket sújtá. Hogy ezen bajok elhárítása érdekében mit kellene tenni, arra nézve is elfogja mondani véleményét a laikus.

Árvíz után.

Békés-Szentandrásan a Körös ez évi áradása 9 centiméterrel multa felül az 1881-ik évi legmagasabb vizállást. Minthogy gátjaink elég erősek voltak s a Körös szabályozási társulat, valamint erélyes főszolgabíráink megtettek községünk érdekében mindent, mi megtehető volt, mentve lettünk az annyira rettegett katasztróphától. A sok felől érkező szerencsétlenségek híreire tagadhatlan, hogy a víz magasságával napról napra emelkedett aggodalmunk, különösen annak tudatára, hogy a gát kiszakadás, vagy a víznek a gáton való keresztül ömlése sok oly helyen is megtörtént, hol azt előre még csak nem is képzelték. Igaz, hogy mintegy 2500 holdnyi részint kaszáló, részint szántóföld lett határunkban elborítva a víz által, de ármentesített területre seholy sem hatolhatott át. Azonban a gát alatt átszivárgó víz nagy mennyiségű földnek tette ugyszólvá semmivé egész évi termését. De mindenek felett legszomorítóbb képét tárja elénk a védgát alatt átszivárgó vizpusztításának a szentandrásai szőlőskert, hol sok szőlő tulajdonosnak nemcsak ez évi termését tette tönkre, de gyümölcsfái, szőlőtőkái is végkép megsemmisültek. Sokan gyászosan fogják idővel is megemlégetni a jelen évi vizpusztítást, mert szőlőföldjeiket vagy csekély áron elveszítettni, vagy pedig szántóföldnek használni kénytelenek, mert ily beszívárgás által megsemmisülésnek kitéve levő helyre ismét szőlőt ültetni s azt éveken át gondozni, ápolni alig lehet valakinek kedve.

Ez óriási kárnak pedig semmi más oka nincs, mint az, hogy az ártérfejlesztés következtében magasra emelkedett víz jóval felülmúlja a szőlőföld felületét s így a védgát alatt történt nagy mérvű beszívárgást megakadályozni teljes-séggel nem lehetett, sőt a víz a szőlőföldeken keresztül hatolva a szőlőskert másik oldalán elterülő szántóföldeket is elborította. E kár jövőre csak is az esetben nem ismétlődne, ha a társulat által emelt védgát mellé — az úgy nevezett Pityi gát muntájára — fiók-gát emel-tetnék. Ezen fiók-gát emelése pedig a védgát mellett elvonuló 4 méter szélességű kisajátított területen könnyen lehetne eszközölhető.

Hisszük, hogy a szakközégek átfogják látni a fiók-gát emelése szükségét s oda fognak hatni, hogy a szentandrásai szőlők mellett levő védgát mellé fiók-gát emeltesék, mert a nagymérvű beszívárgást s az ezzel kapcsolatosan együtt járó kártételt csak is úgy lehet megakadályozni. Különösen az úgynevezett Fazekas és Kiss András-féle gát mellett levő nagy mélyedésű ér világosan hirdeti a fiók-gát elodázhatlan szükségét.

nádorral is tulnyomóan magyarul leveleztek. A kerületi közgyűlések jegyzőkönyvei latinul vezettek, ezenkívül azonban a kerületek belételeiben a magyar nyelv dominált.

Az adókönyv is magyarul vezetett és az egye-sekre történt adókievetést tanúsító könyvecskék vagy nyolczvan adóalappal, originális jelzési módjaikkal nagyon érdekesek. Kivétel nélkül minden személy fizetett a közkasszába és az ily módon befolyt pénzből állították a kunok katonáikat és fedezték közsükség-leiteiket. A kivetésnek 1/2-a a téli hónapokban, 1/2-a pedig a nyári hónapokban volt befizetendő. Ezek az adókönyvecskék nem voltak oly rideg tartalmuak, mint a mai ilyenmű füzetek. Volt azokban teménytelen ka-tegória, volt bennük figyelmeztetés, sőt végén nagy betűkkel mint felhívás: Atyámfiai! Adgyátok a Tsászárnak a mi a Tsászáré és az Istennek, a mi az Istené.

És a jászkonok általában jó adófizetők voltak; igaz, hogy keveset fizettek adóban, de azt pontosan fizették. A jászkon redemptus ember a milyen pontosan teljesítette közbizottságait, annyira féltke-nyen őrizte jogait. Arra, hogy ő redemptus legalább is annyira büszke volt, mint a civis Romanus arra, hogy ő Róma polgára. Nem is jutott különben senki ingyen redemptus névhez. Redemptus volt minden egyén és annak jogutódai, a ki az 575000 frt meg-váltási summába valamely összeget 1745 ben befizetett. A redemptus ember élvezte a jogok teljét és eltekintve

Azon óriási veszteség, mit szőlős gazdáink a víz átfakadása következtében szenvedtek, meg-érdemli, hogy a társulat szakközégek által a helyszínén komoly vizsgálatot tartasson s elha-tározzák a fiók-gát melletti kiépítést, mert az oszló igazság is azt követeli, hogy ha ártéradó-t fizetnek a szőlőért, az esetben vegyék is annak valami hasznát, ne pedig csak káros voltát le-gyenek kénytelenek tűrni, mert tagadhatlan, hogy éppen és kizárólagosan az ártérfejlesztés következtében pusztít a beszívárgás s ha ártér-adó fizetés nem volna, nem lenne oly nagy mérvű és káros a beszívárgás szőlőkben, mi-ből önként következik, hogy ép azért van szőlő-inkben ily pusztítás, mert ártéradót fizetünk. Egyébiránt községünkben már meg is in-dult egy mozgalom, melynek czélja az, hogy kérvényezni fogják a társulatnál a fiók gát mi-előbbi kiépítését.

ZIH KÁROLY.

LŐEFIZETÉSI FELHÍVÁS

„SZARVASI LAPOK“

Vik évfolyamának II. negyedére.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt — kr

Félévre 2 frt 50 kr.

Negyedévre 1 frt 25 kr.

Gyűjtőknek 5 előfizető után egy tisz-teletpéldánnyal szolgálunk.

A „Szarvasi Lapok“ kiadóhivatala.

Ujdonságok.

— **Városi képviselői közgyűlés.** Városunk képviselő testülete ápril 30-án d. e. 9 órakor közgyűlést tart. Ennek tárgyai: Községi mellékutczák kikövezése. A községi számadásnak megyei vizsgálatára költség megszavazás.

— **Öcsöb hús vagy szövetkezet.** Nálunk a hús ára még mindig kilonként 40 kr. Szeretnők tudni mi az oka, hogy a megyében egyedül mi vagyunk kénytelenek ilyen drága húst fogyasztani? A szentandrásai szövetkezet alakítottak s a legjobb húsnak kilóját 32 krajczáron mérik. Nem jó volna-e nálunk is a szövetkezet megalakítani? Vagy talán a hús-vágók magok is be-látják a marhaár és a húsár közötti aránytalan különbséget s a hús árát leszállítják? Várjuk megteszik-e?

— **A vörheny még mindig fenntartja magát váro-sunkban s szedi áldozatait.** Igaz, hogy az a pár iskola fel lett oldva az iskolázás tilalma alól, de azért szorvá-nyosan a baj még mindig fenntartja magát.

— **A villám agyonütötte a f. hó 26-án d. u. hir-telen támadt zivatar alkalmával — Molnár Benedek** öcsödi gazda embernek Csikai Sándor nevű 24 éves bé-resét, ki épen ekkor gazdájával együtt a tanyán volt s az istálló végét tapasztalta. Gazdája már párszor hívta be az esőről, hogy ne áztatná magát, de a béres azt felelte, „mindjárt, csak ezt a kevés sárt tapasztom fel a kezemből!“ S aztán indult is befelé, azonban alig telt pár lépést: a villám lecsapott s a béres azonnal élet-telenül terült el.

— **Jégeső.** Csütörtökön d. u. 3 órakor egy rend-kívül erős vihar vonult el városunk felett. A viharral erős jégeső jött, mely a halásztelki és peresi földeken

adófizetési kötelezettségétől, mindenkiben a nemes ember jogállásával bírt. A községi tanácsot csak redemptusok képezték, övéké volt a bíraskodás, ők határoztak a községbe települhetés iránt. De ha már letelepülni engedtek is idegen embert, földet neki jó pénzért sem adtak, mert ezzel az illető közbizottsági legümaikat is megszerelte volna.

Kunszentmárton város példál Chrysandopol Demeter görögnek megadta a letelepülési engedélyt, de földet nem akart neki adni. Görögünk felszalad Budára a Cancelláriához, kérvényez, kérvényét „argumentumokkal“ is támogathatta (a kenés nyomát a rendelet tartotta fenn) és sikerült kieszközölni egy rendeletet, a melyben utasították Kunszentmárton városa, miszerint Chrysandopolnak pénzért 500 köböl alá való földet adjon el. Erre Kunszentmárton felir a Cancelláriához, hogy földjük csak szükiben van, idegen embernek belőle nem oszthatnak, — a rendelet mindenesetre törvénytelen, de meg akarhogy is legyen (az esemény ideje II. József kora) őket ilyen rendeletektől kimélje meg a Cancellária, hiszen ők jó polgárok s ennek bizonyosságul hivatkoznak azony tényre, hogy ők az elmúlt évben is kétezer eperfát ültettek, A cancellá-ria nem avatkozott tovább a dologba, Chrysandopol pedig elvonult Kunszentmártonból.

Dr. KÁCSER ZSIGMOND.

vonult át s különösen a löheréket és a fakadó s.ötöt pakolta el. Kondoroson egy juh-pajtának a tetejét kapta le s messzesodorta.

— **Ipariskola jutalmak.** Az aradi ipar- és keresk. kamara a megyei ipariskolák jelesebb tanulói jutalma-zására bizonyos pénzüsszeget küldött át a megyei tan-felügyelőséghez, abból a szarvasi ipariskolának 17 frt jut, mely a közvizsgálaton s a tanonczmunkakiállításon fog jutalmul kiosztatni.

— **Nyilvános számadás** „a szarvasi koresolyázó kör“ pénzbevételéről és kiadásáról. A főgymnasiun-i ifjuság is szép számmal volt tagja a körnek. A felgym-nasiunból 50 kr. díjjal 43 tag volt: összeg 21 frt 50 kr. Az algyumnasiunból 30 kr. díjjal 66 tag: összeg 18 frt 80 kr. Óránkénti koresolyázóktól bekaptunk 70 krt. Így a bevétel a 16-ik számban kimutatott 35 frt hozzászá-mításával 77 frt. Ha meg hozzászámítjuk ama, nem csekély összeget, mely részint a nagyközönségnél, részint a tanuló ifjuságnál kint van s a mely összeg kitesz 37 frt 70 krt: azt találjuk, hogy a bevétel 114 frt 70 kr, a kiadás pedig 72 frt 32 kr. A 42 frt 38 krt képező tiszta bevétel a helybeli takarékpénztarba fog behelyez-tetni „a szarvasi koresolyázó kör“ alapitóját képe-zendő, Oláh Miklós tornatanár gondnoksága alatt, ki szives volt jóakaratu utbaigazításaival a kör érdekét előmozditani. Ez alkalommal felkérjük a t. közönséget, hogy mindazok kik még tagsági díjjaikkal hátralékban vannak, részint feledekenységéből, részint mivel nem tudtak a fizetendő összeg letételének helyét, szivesked-nének lehetőleg a napokban alóliat megbizozthoz be-küldeni. Utólag fizettek Oláh Miklós 1 frt. Miháfi Jolán 50 kr. THAISZ GÉZA, a kores. kör igazgatója. (Vége.)

— **Csorvás képviselőtestülete** folyó hó 23-án d. e. 9 óra-kor tartotta meg tavaszi közgyűlését. Tárgyai voltak: 1 a mult évi községi számadások fölülvizsgálata. 2 a község-háza kibövitése és a jegyzőilak átalakítása. A száma-dások jóváhagyattak az építkezés azonban tekintettel arra, hogy a benyújtott tervezet alapján elő-írányozot 3600 frtnyi összeg a község zilalt pénz viszonyait még jobban megzavarná, elejtetett a határozat pusztán a meglevő község-házának új tetőzetel való ellátásra s a jegyzőilak kijavítására szoritkozott.

— **Pótlóvadás elhárítása.** A körbejött mezőtúri országos vásár miatt a Szarvason tartandó pótlóvadás nem f. hó 29-én, hanem f. évi majus 1-én megtartva.

— **Körös-Ladány községében,** a legközelebbi or-szágos vásár majus hó 5-én fog megtartatni és pedig egy napon megkezdetni úgy a kirakodó valamint a lábasjóság vásár.

— **Miniszteri rendelet értelmében,** a lakosság fi-gyelmeztetve van, hogy a jelentkező járványos bajok elhárítása érdekében mindenki gondot viseljen arra, hogy az ivó víz kutja minden fertőző anyagoktól ment legyen, tehát szigorúan ügyeljen arra, hogy a kut mellé hamu, pernye mindenféle hulladék ne kerüljön hanem a kut környéke tisztán megőriztessék, szinte figyelmeztetve van a lakosság arra is, hogy szobáit rendszeren szellőztesse. Ki ezek ellenében vételen talál esetleg büntetés alá esik.

— **Szarvas városa közbizottsági és gazdai szá-madása** máj. 8-ig a városházán közzszemlére vannak kitéve, hol azok hivatalos órák idejealatt megtekinthetők.

— **A 1888-ik árvíz Szarvas községében** előntött 720¹¹/₁₀₀₀ öles holdat és ledöntött 56 épületet, az ösz-szes kár 28805 frt. A vízkár következtében felhasznált munkaerő a körgátaknál s egyébütt a határon 7740 méter vonal hosszban kiemeltetett 23590 □ méter, annak összes értéke tesz 6895 frt 97 krt.

— **A szarvasi árvíz károsultak javára** a jövő héten hatóságilag gyűjtés fog meginditanni, melyet minden kárt nem szenvedett polgártársunknak meleg érdeklő-désébe ajánlunk. Csapással sújtott tesvéreink ezt tőlünk méltán megvárhatják.

— **Az ipartestület hivatali helyiségét** szentgyörgy napjától Kényes-utca Klenk Sámuel-féle házába tette át.

— **Eljegyzés.** Kohn Béla mező-túri kereskedő f. hó 21 én eljegyezte magának Zúsz Etelka kisasszonyt özv. Zúsz Ábrahámné leányát. Tartos boldogságot a kötendő irigyhez!

— **Medvetánczolatok.** Sajátságos, hogy a tiltó miniszteri rendelet ellenére hogy juthatnak el medvetán-czolató horvátok egész hazánk Magyar ország kellő közepére endedélyel ellátva. Valóban itt lenne az ideje hogy az illető belügyminister közégei ezen viszaélés beszűntetése érdekében a kellő intézkedéseket megte-gyék.

— **Kömvés mesteri képesítés.** Örömmel értesülünk hogy a földmívelés ipar és kereskedelemi minister 1884 ik évi okt. hó 30-ik napján 46/188. szám alatt kelt rendelete alapján a kömvés mesteri teendő-k önálló kezelése és vezetésére városunk szülötte Popják György Aradon a vizsgáló bizottság előtt sikeres vizsgát tett és ennek alapján az építési vállalkozásokra képesítettet. Tudunkkal ez az első vizsga, mely a törvény értelmének eleget tett, gratulálunk a sikerhez

75 krajezáért

egy egész hónapig bárki egy jól szerkesztett népies irányú ellenzéki kis képes politikai napilapot járthat: a

KIS UJSÁGOT

mely Wodianer F. és Fiai bpesti könyvnyomdász, könyv- és hírlap-kiadóhivatalában jelenik meg

A „KIS UJSÁG” nemzeti ellenzéki politikát követ, szívós kitartással, lankadatlan eréllyel küzd a haza boldogságáért s a honfenntartó magyar faj uralmáért.

A „KIS UJSÁG” nagy gondot fordít, hogy olvasóinak igényeit minden tekintetben kielégítse. Ugy a főváros, mint az ország és a külföld minden híre napoként híven és gyorsan közli. A nevezetesebb napirendeket a napoként híven és gyorsan közli. A nevezetesebb napirendeket a napoként híven és gyorsan közli. A nevezetesebb napirendeket a napoként híven és gyorsan közli.

Előfizetési árak felévre 450; egy negyed évre 225; és havonként 75 kr.

Matatvány-számok bárkinek ingyen küldetnek.

Közgazdaság.

A magyar gazdák jégbiztosítási szövetség tisztelt tagjainak.

1887/8-dik első évre megválasztott jégszövetségi felügyelő és vizsgáló bizottság 1887-dik évi május hó 11-én tartott ülésben az 1888—1890-dik 3 évi tartamra következő választási módozatot állapított meg:

A felügyelő és vizsgáló bizottság megválasztása egy, Budapesten megtartandó nagygyűlésen eszközölték a szövetségi tagok összesége által. E végre minden szövetségi taghoz külön meghívás intéztetik legalább 4 héttel a nagygyűlés napje előtt. Minden szövetségi taghoz vagy személyesen vagy meghatalmazottja által vesz részt a nagygyűlésen. Testületek vagy uradalmak egy megbízottjuk által képviselhetik magukat:

Minden szövetségi tag szavazati joggal bír.

100 forintig terjedő biztosítási díjösszeg egy szavazatra ad jogot.

Minden további 100 forint díj egy további szavazatra jogosít, de 10 szavazatnál többre bármennyi legyen is az évenkénti díj összege jogot nem ad.

A szavazati jog más szövetségi tagra átruházható.

Meghatalmazás útján nem lehet tíz szavazatnál többet egy szövetségi tagra átruházni, és e szerint mint tulajdonos és mint meghatalmazott husz szavazatnál több egy személyben nem egyesíthető.

A felügyelő és vizsgáló bizottság tagjai a nagygyűlésen megjelent szövetségi tagok által szótöbbséggel válaasztatik.

Az elnököt és 2 alelnököt a felügyelő és vizsgáló bizottság maga választja kebeléből.

Midőn erről szerencsénk van értesíteni, tisztelettel felkérjük, hogy a f. e. április hó 23-án délelőtt 10 órakor Budapesten társaságunk dunaparti házában tartandó nagygyűlés a felügyelő és vizsgáló bizottságnak három éve törtéendő megválasztása célból személyesen vagy megbízottja által megjelenni sziveskedjék.

Egyszermind van szerencsénk társaságunknak egy a jégszövetség tagjait igen közelről érdeklő, nagyfontosságú intézkedését szives tudomásukra hozni. A jégszövetség, fennállásának első évében is, már igen szép fejlődésnek indult, de hogy annak még nagyobb, általános lendületet adjunk, és hogy a gazdaközönség irányában szövetség megalapítása által tanusított hazafias készségünket újabb kimutassuk elhatároztuk azon egyetlen akadályt is elhárítani, mely egyes gazdákat a szövetségekbe való belépéstől eddig visszatartotta. Értjük a netaláni veszteségek fedezésére követelt egy évi díjösszegnek megfelelő készfizető kezeségi kötelezettséget. Ezen készfizető kezeség kötelezése alul, úgy a tavalyi évre mint jövőre is teljesen felmentjük a jégszövetségi tagokat. Elvezik azok tehát a 12 év egész tartamára az eddigi 20% tól díjengedést, nem úgy mint a részvénytársaságoknál, hol veszteséges évek után díjjelemlésnek vannak kitéve; részvesznek a szövetségi jegyzet egésznyereménylen a nélkül, hogy az esetleges veszteséghez egy krajezárral is járulni köteleztetnek. A veszteséget társaságunk fedezi és csakis a szövetség nyereményeiből nyerhet ezért kárpótlást.

Méltóztassék ezen nagy horderejű intézkedésről miudazon gazdatársait, kik eddig a jégszövetségbe nem léptek be értesíteni, mert azt hiszük, hogy hazánkban minden gazda, ki ha a szövetség által nyújtott előnyök tudomásával bir sietni fog a jégszövetség tagjává lenni. Érdekében van minden szövetségi tagnak hogy a részveszők száma foltonosan növekedjék, mert minél többen leszünk, annál nagyobb nyereményre van biztos kilátásunk.

Kelt Bpsten 1888. évi márczius hó 20-án

Tisztelettel

Első magyar általános biztosító-társaság

HARKÁNYI,

LÉVAI,

Hasznos tudnivalók.

Lampel Róbert kiadásában megjelent „Házi Kincstár” czime alatt egy felette hasznos könyv, mely több száz titkos szert, hasznos tudnivalókat tartalmaz a háztartás, gazdaság, egészség és a mindennapi élet köréből. Midőn e könyvre ára 80 kr. t. olvasó közönségünk figyelmét felhívjuk, közlünk belőle mutatoul egynehány érdekes tudnivalót:

1. Az ablakok befagyása ellen.

Az ablakok befagyását úgy lehet megakadályozni hogy belül és kívül olyan vízzel kenjük be, melybe egy kis gliczerint kevertünk.

2. A borhamisítás egyszerű felismerése.

1. Jól felrúzza a bort, megtekintjük habját. Erősen violavörös színű hab gyanús ugyan, de előfordul, főképp déli vörös borokon.

2. Egy nagy csepp bort egy darab krétára csepegtetünk. Természetes vörös bornál a keletkezett fojt csakhamar elhalványul, és csak gyenge zöldés-violás színt mutat. Mesterségesen festett boroknál a fojt meglehetősen erősen vörös, barna, vagy violaszínű marad sokáig.

3. Egy kicsiny (1—2 deciliteres) főzőcsuporba bort öntünk, 8—10 evőkanálnyit. Ebbe egy stearyngyertyából lefaragott néhány forgácsot teszünk és aztán felforraljuk, folytonos kavarással közben. Kihűlés után a folyadék felszínén összegyűlt stearyndarabkák csaknem fehérek, vagy alig festettek, ha a bor természetes vörös, ellenben vörösek, vagy violavörösek, ha a borban fushsin, vagy ehhez hasonló természetű festő anyag volt.

3. A bundák, prémes ruhaneműek

gondozásának főszabályai a következők: 1. Az értékes prémfélék: diszmenték, kalpagok, karmantyuk levegőjárta, de sötét helyen s elég távan helyezendők el. 2. A por behatásától óvandók, s evégből gyakori kiporolásuk, kefézésük fésülésük, szellőztetésük ajánlatos. A szagos szerek, pl. levendula, pézma, dohány stb. ritkán mentik meg a ruhát a molyok pusztításától. Legjobb még terpetinnel áztatott papiros szeleteket rakni a ruhák közé. Legbiztosabb pedig az efféle meg őrzendőket sós vízbe áztatott, s azután megszáritott vászonlepedőkre göngyölni. Jó konzerváló szer az égetett timsó is, melynek porával a prémes részek behintendők. Kiváló szer végre a valódi rovarpor, ugyszintén a naftalin is.

4. A kukacok eltávolítása virágcserepeinkből.

Egy rothadó almát helyezünk a cserépben oglalt földre a virág mellé. Már rövid idő múlva az almán látjuk a kukacokat; ezeket szépen lerázzuk és ismét vissza helyezzük. A cserépföldben levő valamennyi kukac keresztül fog bujni fel az almához s így könnyen ki-pusztítható.

5. A legyeknek a szobákból való elűzésére és távoltartására igen alkalmasnak mondják azt az eljárást, hogy virágcserepekbe riczinust természetünk s nyáron és ősszel a növényt legalább nappal ablainkban tartjuk. Gazdálkodók szerint a temérdek légy óvakodva kerül az olyan szobákba, melyeknek ablakaiban néhány cserép riczinus-növény van.

6. A macskákat könnyen távoltarthatjuk pl. a kert bizonyos részétől, ha e helyet finom bors vagy paprika-porral behintjük. A macskáknak a szimatolásnál orrukba jut a por, és attól a pillanattól kerülnek azt a helyet. A menta ültetését is ajánlják, mivel ennek szagát a macskák nem tudják elsznvedni.

7. Szalmakalapok tisztítására

célszerűen használhatunk 5 percentes cizmomsavoldatba mártott spongyát Mosás után a kalapok a napon megszárittatnak.

8. Tudnivalók a hús bevásárlásánál.

Ha a hús nagyon halavány színű, az annak a jele, hogy az állat vérszegény volt s husa nem erőteljes; a vérszegénységnek pedig mindenféle aggasztó betegség lehet alapoka. Sötét, bíborvörös szín arra mutat, hogy az állatot nem vágta le, hanem megdöglött. Csakis a hízó állatok húsának van ugynevezett márványozott kinézése; e márványozást a húsrostok közt lerakodott zsiradék okozza. A zsir egészséges húsál fehér és kemény, beteg húsál ellenben sárgás, puha, vizenyős. Az egészséges hús kemény tapintatú s alig nedvesíti meg az ujját; a beteg hús puha tapintatú és nedvesítő. Az egészséges húsak alig van szaga a beteg hús dohos és penészes szagú. A jó hús fészközben csak alig zsugorodik össze s nem sokat veszít súlyából, ellenben a beteg hús összezsugorodik.

A budapesti értéktőzsdéről.

A „Magyar Mercur” heti tudósítása.

A hét elején még aggodalommal leste a tőzsde a charlottenburgi híreket; és tényleg a jelentések rendkívül szomorúak is voltak; a remény, hogy a fenkólt szellemű uralkodó életben marad, mindinkább csökkent. Azóta azonban kedvezőbb jelentések érkeznek és ezzel vissza-

tért a tőzsde bizalma is annál is inkább, mert a pénzügyi viszonyok felette kedvezőek. Pénzrendkívül bőven van és nagyon olcsó, úgy hogy első rendű helyi bankváltó 27/8% kamat mellett könnyen helyezhető el, de egyéb kereskedelmi váltókra is szivesen adnak a hivatalos kamatlábon alul, legfeljebb 3 1/2 % -on pénzt. Ha ehhez még hozzászámítjuk a már megkötött és az alku alatt levő pénzügyi műveleteket, melyek a tőzsdének elég anyagot szolgáltatnak, könnyen érthető a kedvező helyzet, melynek az értékpapirpiacz jelenleg örvend.

Azonban a pénzügyi műveletek hatása alatt keletkezett szilárdság és emelkedés bizalmatlanságot is kelthet, mert arra a gyanura enged következtetni, hogy a mostani emelkedés mind egy inscenirozva van az óriási mennyiségű kölcsönkötvények könnyebb elhelyezhetése végett.

Járadékokban volt legelőnebb a mozgalom de csekélyebb aránylag a javulás, mert a Rothschild-csoport a magyar kormánytól most átvett 26 milliónyi aranyjáradékot kissé sietve iparkodék eladni, a mi nem igen alkalmas mód arra, hogy a jövőben vetett bizalmat növelje. Egyéb befektetési értékekben jobb a hangulat, és itt legközelebb egy új papírral fog gazdagodni a piacz, mert az északmagyarországi vasutak hadászatiilag szükséges, kibővítése céljából 17-2 millió frtnyi új 4 1/2 % -os arany elsőbbségi kötvényt kötött meg a kormány a bécsi Unió-bankkal.

Bankrészevények közül a két hitelrészevényben van nagyobb üzlet emelkedő árak mellett, de az ugynevezett középbankok is javultak.

Közlekedési vállalatok részvényeiben még mindig élénk az üzérkedési mozgalom.

Iparvállalati értékek közül egyesek több figyelemben részesülnek és emelkedő áron köttetnek.

Sorsjegyek szilárdak; az utóbbi időkben a szerb sorsjegyekben van igen élénk üzlet, folytonosan emelkedő árak mellett.

Valuták és ércváltók ingadozók.

Értékpapirbirtokosoknak nélkülözhetlen a „Magyar Mercur” című hiteles sorsolási értesítő és közgazdasági szaklap melynek előfizetési ára félévenként csak 1 frt. Matatványszámokat kívánatra szivesen küld a kiadóhivatal; Budapest, Hatvani utca 17, sz.

Felelős szerkesztő: Mihályi József.

472/1888. tkv.

Árverési hirdetményi kivonat

A szarvasi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közbírré teszi hogy Rosenzweig Sámuel végrehajlatónak Munyai Károlyné végrehajtást szenvedő elleni 98 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében, a b-gyulai kir. törvénytörvény (a szarvasi kir. járásbírósg) területén levő, Szarvas községben fekvő, a szarvasi 730. sz. tjkvben foglalt A. I. 1. rsz. a. (1203—4) hrsz. 270 [] ölt beltelkes házból Munyai Károlynét illető felerészére az árverést 720 frt ezennel megállapított kikiáltási árral elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1888. évi május hó 19. napján délelőtt 10 órakor Szarvason a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 72 frt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbírósg telekvi. hatósága.

Szarvason, 1888. február hó 27-án.

KONTUR JÓZSEF, kir. járásbíró.

Legjobb asztali- és üdítőital.

Ezánk legkedveltebb
savanyuvize

A MOHAI **ÁGNES** FORRÁS.

mely nemcsak a polgári körökben kedvelt, de utat tört magának a felsőbb és legfelsőbb körökben is.

Ő felsége József főherceg, és ő felsége Milán szerb király
— asztalán rendszeres italul szolgál. —

Konstantinápolyban, Alexandriában, legközelebb Fiumében is ép úgy mint hazánkban általában a kolera megbetegedés ellen **praeservatív** gyógyszernek bizonyult. — Mindazon tisztelt fogyasztóknak, kik ezen ásványvizet akár borral, gyógy-célokra, vagy tisztán mint asztalvizet előszeretettel használják, kérjük azt rövidtve

ÁGNES.

forrás néven kiszolgáltatni. — A nagyérdemű közönségnek ásványvizünket szives jóindulattal ajálva, maradtunk teljes tisztelettel
az **ÁGNES**-forrás
kiszolgáltatására Mohán.

Friss töltésben az ország minden gyógyszertárában, fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

Országos főraktár
ÉDESKUTY L.

m. kir. és szerb kir. udvari ásványviz-szállítónál
BUDAPESTEN, Erzsébet-tér 7. sz.

Kitűnő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Raktár Szarvason: Nyácsik Soma és Réthy Sándor uraknál.

1888. évi elszállítás 2.000.000 palack.

U J I

Szabadalmazott szeges gőzszéplőgép

3½ és négy lóerejű

fa-, szén- vagy szalmafütesű gőzmozgonyok számára

10 órai munkaképesség 4500-6000 kéve,

teljesen tisztán elcsépelve és osztályova,

sokkal csekélyebb szükséglet hajtóró és fűtőanyagban, tetemesen nagyobb és jobb munkaképesség, könnyebb szállítás mint a verőlecezes gépeknél.

Árjegyzékek kívánatra.

Ezen gépeket erős szerkezetben gyártja és gyorsan, valamint előnyösen szállítja

GROSSMANN és RAUSCHENBACH

első magyar gazdasági gépgyára

Budapest, külső váci ut 7. szám. 4-15

„Zacherlin”

a legkitűnőbb szer valamennyi rovar ellen!

Ezen legújabb kiváló különlegesség meglepő erővel és gyorsasággal pusztit el lakásokban, konyhákban és vendéglőkben mindennemű férget, nemkülönben háziállatainkon, istállóknban, növényeken, üvegházakban és kertekben.

Valódi minőségű „ZACHERLIN” csak: névalírás és védjeggyel ellátott eredeti palackokban árultatik. Ami nyitott papírosban mehetik ki, az sohasem „ZACHERL”-féle különlegesség!

ZACHERL J., Bécs, I., Goldschmiedgasse Nr. 2.

Kaphatók. Szarvason: Medveczky József, Bartsch Emil, Réthy Sándor, Nyácsik Soma. Gyoma: Weidinger György, Scheiber Adolf. Kun-Szent-Márton: Vagó és Társa. Mezőtur: Schreiber Izidor. Oros-háza: Vandlik János, Posewicz Cornel, Bruckner Lajos. 3-10

A vidéken „valódi Zacherlin” ott kapható, hol „Zacherlin-falragaszok” láthatók.

H I R D E T É S.

A regále közbirtokosság folyó évi ápril hó 25-én 22. sz. alatti követezőket határozott. „A reg. közbirtokosság feliratos tábla kitételeivel kijelöli a helyeket, hol lehet téglát égetni, vályog vetést eszközölni, honnan sárga földet, homokot hordani, más helyen minden-eféle művelet szigorúan megtiltattik, a „Maczó” alatti tér ily műveletekre tiltott területek közé tartozván. Miről a lakosság értesítendő.”

Kelt Szarvason 1888. évi ápril hó 27-én.
Dr. HAVIÁR GYULA, reg. közbirt. jegyző.

Nyomatott Szarvason, a kiadó-tulajdonos Szikes Antal könyvnyomdájában 1888.